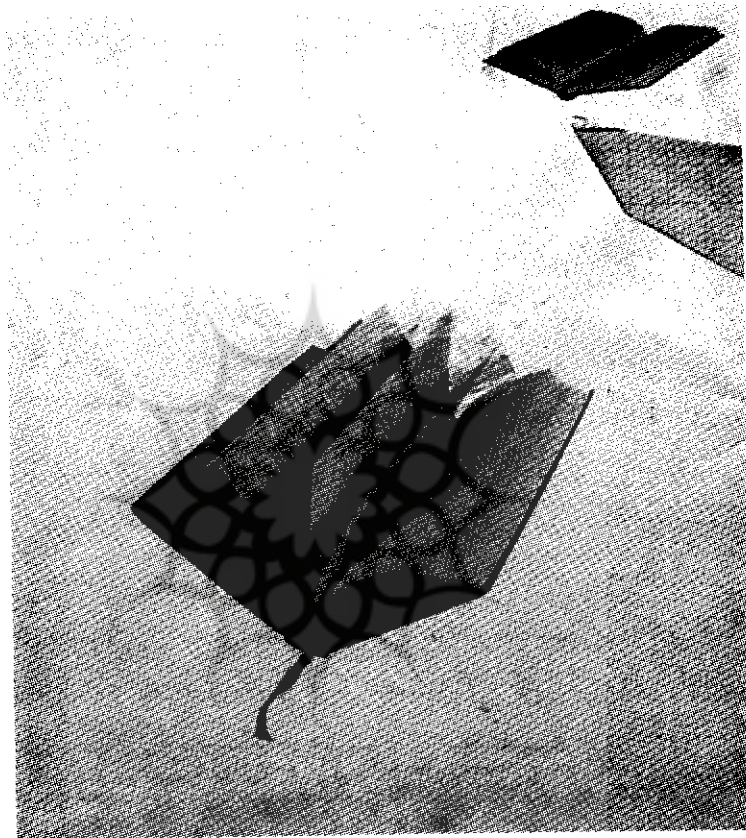




کتاب و کتابخوانی

غزاله خیار
کتابدار کتابخانه عمومی دامغان



رتال جامع علوم انسانی

رویی که نگردد زکسی، روی کتاب است.

یکی از مهم‌ترین شرایط زنده ماندن هر ملتی، فرهنگ آن جامعه است و امروز تحولات سیاسی و اجتماعی نمی‌تواند با تحولات فرهنگی بدون ارتباط باشد و خود ناظر این تحولات و همبستگی آنها با یکدیگر هستیم. تغییر مسیر فکری اندیشمندان، تأثیر مستقیم در آثار آنها دارد چون کتبی که امروز در دسترس

مردم قرار گرفته تفاوت فاحشی با آثار قبل از انقلاب دارد و در نتیجه این آثار ارزشمند، رغبت افراد هم در امر کتابخوانی بیشتر شده است و لازمه ایجاد رغبت این است که به هر کسی کتابی بدهیم که با سن و سال او، با نوع علاقه، با ذوق و حرفه او متناسب و سازگار باشد خصوصاً برای کودکان کتابهای متنوع و مناسب با سالهای زندگی آنان، بازبافی خاص و برداشتی مخصوص که از آن در مجموع به ادبیات کودکان تعبیر می‌کنیم،

تهیه و تألیف شود. البته جای خوشبختی است که این کار با ابتکار اهل قلم و نویسندگان صالح و از برکت فرصتهای مناسب آغاز شده است. بطور کلی از کتاب، نه فقط برای پرورش فکری، هنری افراد استفاده می‌شود بلکه بعنوان وسیله‌ای مناسب در آشنا ساختن آنان با مسائل اجتماعی، سیاسی، اقتصادی نیز بهره‌برداری می‌شود.



در حال حاضر بیشتر کتابهایی مورد توجه قرار می‌گیرند که منطبق با واقعیات باشند و کلاً بر دو اصل استوار باشند.

۱- اصالت موضوع، یعنی بکری بودن مطلب یا لااقل داشتن دیدی تازه نسبت به موضوعی کهنه بدین معنی که گرچه کتاب یا بطور کلی ادبیات از زندگی، این افسانه دیرین، الهام می‌گیرد ولی اگر نتواند گوشه تاریکی از آن را بنمایاند، یا نور جدیدی بر آن بتاباند، در واقع خود را نفی کرده است.

۲- تناسب قالب با محتوی: یعنی هماهنگی محتوی با سبک نگارش و موضوع مورد بحث این دو اصل قابل تفکیک از یکدیگر نیستند و هر گاه اثری فاقد یکی از این دو اصل باشد در واقع اثر ادبی نیست. بنابراین کتاب مخلوق اجتماع است پس اهداف آن نیز نمی‌تواند از اهداف اجتماع جدا باشد. اهدافی که کتاب می‌تواند در برگیرد عبارتند از:

۱- آماده کردن افراد برای شناختن، دوست داشتن و ساختن محیط. از طریق کتاب افراد مسائل مختلف را می‌شناسد و راههای گوناگون روبرو شدن با آنها را می‌بینند و تجربه می‌کنند و در نتیجه این گسترش دید و تخیل، قدرت تفکر و سازندگی بیشتر بدست می‌آوردند.

۲- شناساندن فرد به خویش، ایجاد احترام به اصالت انسانی و میل به اعتلای مداوم.

کتاب باید بتواند انواع نیازهای روانی انسانها را بشکافد، بهروراند و تا حد امکان برآورد و می‌تواند تأثیر مستقیم بر جامعه بگذارد.

۳- سرگرم کننده و لذت بخش بودن: بهترین

افکار و جالب‌ترین موضوعها اگر به نحو سرگرم‌کننده و لذت بخش ارائه نشود، هرگز تأثیر لازم را نخواهد گذاشت و خواننده خیلی زود از خواندن خسته می‌شود.

جهتی که امروز نویسندگان متعهد کشور ما برای نوشتن آثار خویش، در پیش گرفته‌اند، جهتی است انسانی و جهانی و با توجه به تمامی معیارهای اسلامی. این خود گامی مؤثر در پرورش فکری و روانی مردم و هدایت آنها بسوی اهداف عالی است.

از جمله عواملی که افراد را به سوی کتاب و کتابخوانی می‌کشاند، ایجاد کتابخانه است که در این صورت کتاب به آسانی در دسترس افراد قرار می‌گیرد و شاید بسیاری از مشکلات آنها را حل نماید.

بنابراین کتابخانه هم می‌تواند تأثیر مستقیم در امر کتابخوانی داشته باشد، البته قبل از آن باید به شناخت مراحل خواندن که اهمیت بسیار دارد، پرداخت این مراحل از سویی به قدرت خواندن و از سوی دیگر به نیازمندیهای هر گروه سنی ارتباط دارد، یعنی از کودکی باید این علاقه ایجاد شود.

یک کودک با تماشای کتابهای تصویری شروع به تصویرخوانی می‌کند بعد به خواندن داستان می‌پردازد و سپس داستانهای کوتاه و مجموعه داستان می‌خواند در حدود ۱۱ - ۱۰ سالگی است که قدرت خواندن داستانهای بلندتر را پیدا می‌کند و به کتابهای غیرداستانی نیز علاقه مند می‌شود و در چگونگی سیر این مراحل آموزگار کتابدار، والدین نقش اساسی دارند که

کتابهای متناسب با هر مرحله را به موقع در اختیار کودک قرار دهند.

چگونگی خواندن متن‌های مختلف (داستانی و غیرداستانی و ... شعر) چگونگی خواندن، با ادراک واقعی و دریافت مفهوم اصلی و فرعی و تندخوانی و شناخت ادبی، نکاتی هستند که کودکان در طی کار با کتابهای درسی خود باید بیاموزند تا کشف خواندن در آنها ایجاد شود و در سنین بالاتر این علاقه و کشف به عادت تبدیل شود. و برای ایجاد این عادت ۳ کار به طور مداوم باید انجام گیرد:

الف) پیگیری کار مطالعه به طور مستقیم.

ب) ارزشیابی غیرمستقیم.

ج) ایجاد همکاری بین آموزگار و کتابدار و خانواده در این زمینه.

وقتی این کار انجام شود یک فرد در سنین بالاتر از کودکی همیشه احساس نیاز به خواندن را در خود احساس می‌کند و درصدد یافتن و خواندن کتاب است و اینجاست که به کتابخانه، نیاز پیدا می‌کند تا در محیطی آرام و دلپذیر به مطالعه بپردازد.

امروز در سطح کشور ما کتابهایی چاپ و منتشر شده است که حقیقتاً می‌تواند «انسان ساز» باشد می‌تواند پویایی به وجود آورد و رکود فکری افراد را از بین ببرد.

آری براسستی، کتاب، بهترین دوست و راهنمای انسان است.